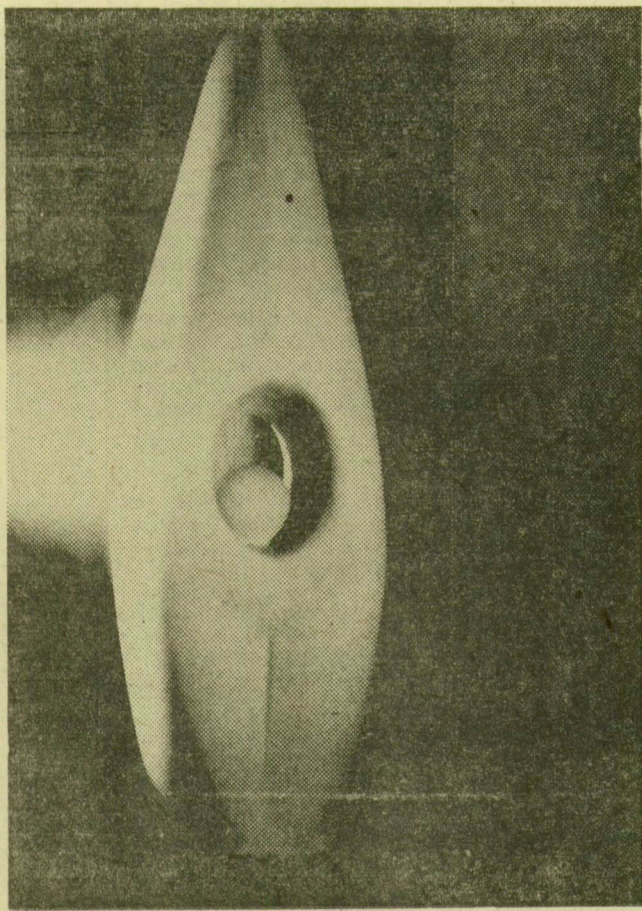
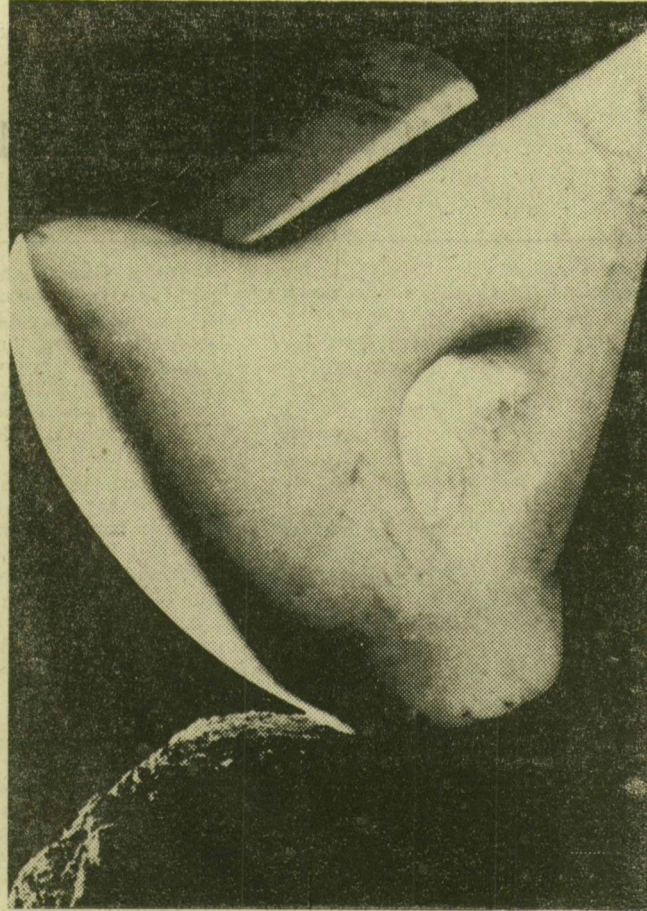

Luna

Termékenység

Madár

A KÖNYVÉV MAGYARORSZÁGON

Miután Furceva miniszterasszony nyilatkozatban tolmácsolta a Szovjetunió javaslatát az UNESCO-nak, hogy egy évet szenteljen a világ a könyveknek is, s az UNESCO lelkesen elfogadta a javaslatot, az 1972-es évet minden országban a könyv ünnepének nyilvánították.

Hazánkban sajátos arculattal jelentkezik a Könyvév, mert átfut az 1973-ban megrendezendő nemzetközi könyvévbe, melyre a Hess András-évforduló ad alkalmat.

Fábián Zoltán író, az Irószerzők szövetség titkára, a nemzetközi könyvév magyarországi gondozója így nyilatkozik az első fél év néhány jelentősebb vállalkozásáról:

— Augusztusban tartjuk meg a nemzetközi könyvtárosi konferenciát. Az egész világról számos könyvtáros érkezik hazánkba. A tanácskozás Budapesten lesz, de utána vidéki könyvtárainkat látogatják meg a vendégek, hogy megismerkedjenek mindazzal, amit a magyar könyvtárellátás teremtett. Altalában az a törekvés, hogy az ideit könyvhetet is a nemzetközi könyvév jegyében rendezzék meg az egyes megyék.

— Nyíregyházán például még a könyvhét előtt, májusban, gyermekkönyvnapot tartanak. Már az előkészítés során felméri az egész megye területén, hogy mennyire vannak el látva a gyerekek könyvvel. Ennek a fölmérésnek a tanulságait aztán tanácskozáson vitatják meg. Majd a Gyermek olvasóvá nevelése címmel továbbképzést indítanak gyermekkönyvtárosok és pedagógusok részére. A gyermekkönyvnap alkalmával rendezik meg a Kincskereső című gyermeklap anketjét is. Előadásokat tartanak, melyek a gyermekirodalom és a gyermeklélektan problémáival foglalkoznak, a színházban pedig a gyermekirodalomból összeállított esten mutatkoznak meg színészeink, előadóink az ifjú olvasóknak.

— Az első fél év másik jelentős vidéki eseménye a Békéscsabán megrendezendő első magyar könyvszerzői tanácskozás lesz. Nyomdászok, írók, műszaki szerkesztők, grafikusok eszmecsereje zajlik majd a könyvről, mint műtárgyról. A híres Kner Nyomda városában tartandó gyűlés időpontja május 26—27, ez egybeesik az ünnepi könyvhét megnyitójával. Az eszmecsere legfőbb gondolatai az olvasók körében is elkerülnek, hogy a korszerű könyvművészetnek minél több hívet toborozzanak.

Nemzetközi
könyvév
1972

— Szolnokon három év óta rendezik meg az írók—könyvtárosok találkozókat, mindig sajátos arculattal adva a könyvhéten tartott tanácskozásnak. Az első alkalommal például a könyvtárosokért anyagi áldozatokat is vállaló megmozdulás jött létre mindenfelé a megyében. Az idén a nemzetközi könyvév alkalmából a következők tervezik: május 29-én, 30-án és 31-én háromnapos tanácskozás lesz, melynek első vitatémája a nemzetközi könyvhéthez kapcsolódik, ismerteti a Hazafias Néprfront addigra már elfogadott kulturális munkatervét. A másik vitatéma a periódikumok sajátos helye az információhordozók között. Ezen a jelentős és fontos tanácskozáson arról lesz szó, hogy a televízió, a film, a rádió fejlődése, hatása, elönműködés milyen feladatokat ad a folyóiratoknak, mennyiben változtatja meg azok szerepét, mennyiben növeli jelentőségüket.

— A nemzetközi könyvév legközelebbi eseménye március elsején lesz Hatvanban. A Városi Könyvtár a Megyei Közművelődési Tanáccsal közösen anketót rendez az olvasóvá nevelésről. Az anketó kapcsolódik a városi könyvtár új épületszárnyának a felavatásához.

— Az ötödik vidéki esemény Nagykátán lesz. Itt volt az Olvasó Népért mozgalom első jelentős vállalkozása az Úttörők az Olvasó Népért címmel.

Befejezésül Fábián Zoltán beszámol arról, hogy Balmazújvárosban leplezik le Veres Péter szobrát, és ezzel az eseménnyel egyidőben avatják fel az elhunyt író gyepsori házából átalakított irodalmi múzeumot is.

— Reméljük, hogy Magyarország vállalkozásaival, rendezvényeivel méltó módon vesz részt a nemzetközi könyvév világszerte jelentős megmozdulásaiban, s hogy nálunk is, mint mindenhol a világon, az olvasóknak szerzünk örömet.

HORVÁTH GITTA

1870 től végén a híres déltiroli gyógyhelynek, Meránnak fürdőközsége arra kérte a köztük időző, korában népszerű író, Leopold Ritter von Sacher-Masochot, hogy olvasson föl nekik valamit. Az egykori galíciai rendőrtörök fiának, a lembergi születésű osztrák írónak a választása Petőfi eset. A forradalmár magyar költő verseit kitűnő német fordításban szavaltta el, s velük hallgatóságát tapsokra lelkesítette.

Fölvlasása végeztével egy sápadt arcú, beteges fiatal ember állott eléje, meghajította magát, és remegő hangon mondott köszönetet Petőfi Sándor hírnevének terjesztéséért.

— Bizonyosan honfitársra a költőnek? — kérdezte az író.

— Honfitársra, és egyúttal a fia — hangzott a válasz.

A közönség Petőfi fiát lelkes ünneplésben részesítette. Sacher-Masoch maga mondta mindezt el Szana Tamásnak, hozzátéve: mennyire örült, hogy Petőfi Zoltánnak élete utolsó örömét megszerezte.

Huszonkét éves sem volt. A forradalom lelkes-lázos napján, március idusán fogant: 1848. december 15-én született Debrecenben, ahol apja akkor mint honvéd százados szolgált.

Ide, ide fiamat a kezembe,
Hadd szorítsam a szívemhez őt!
Mint ha volnék újjonnan teremve!
Hogy éltemnek ifjú lombja nőtt!

— énekelte boldogan a költő Fiam születésére című versében. Utolsó prózái írásában pedig, a halála előtti hetekben Mezöberényben írott Zoltán fiam életrajza, héthónapos koráig című naplójegyzetében így örökölte meg a nagy eseményt: „Született Zoltán fiam december 15. 1848. déli tizenkét órakor, Debrecenben, a Harmincad utcában, Ormós szabó házában, az utcájra nyíló kapu melletti szobában... Keresztapja Arany János, a világ egyik legnagyobb költője, s legbecsületesebb embere, keresztanyja Arany Jánosné, amely egyszerű asszony, oly jó feleség és anya.”

A költő nem sokat volt együtt gyermekével. Egyhónapos volt a fia, amikor 1849. január közepén Bem seregéhez ment, s onnan csak február közepén látogatott pár napra, Bem futáraként, hazára. Ekkor veszett össze Mészáros Lázár hadügyminiszterrel, lemondott rangjáról, s jövedelem nélkül maradván, élve Aranyék meghívásával, feleségét és gyermekét Szalontára küldte. Petőfi március végén ment Szalontára: ekkor látta fiát harmadszor. Április elsején ismét Bemhez utazott, s visszakapva rangját, sőt Osztrolenka hőstől órnagy előléptetést nyerve, családját ismét Debrecenbe, majd a főlzabadult fővárosba vitte. Amikor ismét távoznia kellett onnan a kormányra, Petőfiék is menekültek Mezöberénybe, innen július 18-án Erdélybe. Amikor feleségét, fiát Tordán hagyva Bemhez indult, utoljára látta családját.

Szegesvár után Szendrey Júlia

A NAGY PETŐFI KIS FIA

hónapokon át Kolozsvárott élt gyermekével, kerestette fogságban hitt férjét. Innen Szendrey Ignác sürgetésére 1850 februárjában tért meg fiával Erdődre, áprilisban Pestre. S tíz nappal férje elestének első évfordulója előtt, 1850. július 21-én férjhez ment Horváth Árpáddhoz.

Zoltánnak három féltestvére született anyja új házasságából. Közben hároméves rabságából hazatért nagybátyja, Petőfi István, s miután a Szarvas melletti Csáköpusztán gazdatiszt lett, a törvényszék őt tette meg Zoltán öccse gyámjának. A fiú a nyári szüneteket gyakran töltötte nagybátyjánál, s mikor hatodikos korában iskolai konfliktusai odáig súlyosodtak, hogy év végén megbukott. 1864 nyarán ő is oda-szegődött gazdasági gyakornoknak. De szertelen és állhatatlan természete soká itt sem nyugodott. Fogadkozott anyjának, hogy elvégzi a gimnáziumot. Petőfi István be is íratta a szarvasi főgimnázium hatodik osztályába magántanulónak, s 1865 augusztusában kitűnő eredménnyel osztályvizsgát is tett. Ez, de már korábbi tanulmányi eredményei is bizonyították tehetségét, képességeit, de azt is, hogy végletes, szeszélyes viselkedése miként rombolta le sikereit, becsületét. Mert hetedikbe nyilvános, rendes tanulóként iratkozott ugyan be Szarvasra, de kimaradozásai, kocsmázásai miatt támadt újabb konfliktusok után innen Nagykorörsre szökött. Itt, mint először mindenütt, szívesen fogadták a nagy Petőfi kis fiát, el is végezte a hetediket, de ezzel ki is telt megint az esztendeje.

Igy került 1866 őszén a legjobb hírű vidéki gimnáziumba, a szegedi kegyesiskolába, s így kapott kvártélyt Kálló Antal gombkötőmester Serház utcai házában. Abban a szobában, melyben szállásadójának unokája: Juhász Gyula született.

A kis szobában, hol e verset írom,
Lakott Zoltánka, a szép, bús gyerek,
S merengett egy korai, messze síron,
Hol apja alszik. O, hol is lehet?

Juhász Gyula: Petőfi Zoltán

A költő versben, prózában gyakran emlegeti a számára elkötelező hagyományt jelentő családi örökséget. Többször is írt Petőfi Zoltán szegedi tartózkodásáról, megfaggatta még akkor élt tanárait, osztálytársait, nyomozta szerelmeit. S. M. kisasszonynak, akihez verset írt a kis Petőfi, csak keresztnevét, Emiliát, becenevén Milcsit, sikerült megfegtenie, de szolt a fáma a szegedi színigazgató szépreményű színészlányának, Kocsisovszky Borcsának vonzó erejéről is. Talán épp ő lobbantotta föl benne a lappangó vágyat, hogy apja példáját ne csak költő

ői kísérleteiben, hanem a színpadon is kövesse.

A végzetét jelentő betegség első nyoma is szegedi: súlyosan meghűlt 1866 decemberében, István bátyja küldött neki pénzt orvosokhoz. De amint meggyógyult, pénzt elitta, holmiját zálogba vetette. Viselkedése itt is szétrombolta kezdeti nimbuszát, s 1867. február 1-én Zoltán Szegedről anyjához utazott. Még egy kísérlet Pesten tanulmányainak folytatására, de ezzel is félhagy, újból megszökött családjától, az iskolától: színésznek állt szülővárosában.

Rövid élete hátralevő három évének soha ki nem deríthető fehér foltjai vannak. Debrecen, Nagyvárad, Sátoraljaújhegy, Kecskemét, színészi állomáshegyei, de hogy még hol fordult meg, mikor, kóborlásainak homályába vész. Anyja halála, 1868. szeptembere után szakított ezzel az életmóddal, újból tanulásra készült, de ekkor már egészsége megrendült. István bátyja elkeseredetten lemondott gyámságáról, s a kirendelt új gyám, Toldy József földadata már csak abban állott, hogy a Petőfi-fiú gyógykezeléséhez szerezzen — az apja versei után járó honoráriumokból — pénzt. Így jut el 1869 nyarán a morvaországi Rosenaub, novemberben pedig Meránba. 1870 nyarán Szabadszállásra ment apai ági rokonaihoz: ez volt utolsó kirándulása. Utolsó szerelmét is itt ismerte meg, a szépséges Baranyai Krisztinát.

Végso napjainak szemtanúja, szállásadó barátja, Dolinay Gyula följegyezte róla: Petőfi Zoltán hitt gyógyulásában, hitt az életben, s úgy hunyta le a száz év előtti novemberi reggelen a szemét, hogy soha a halálra nem gondolt.

Apja — ama születésnapjára — így bizakodott:

Vajha egykor ekkép szólanának
Nem búsulva sírom szélénél:
„Meghalt, de nincs kára a hazának,
Nincs, mert lelke a fiában él!”

Sajnos, nem így lett. Zoltán hasztalan szerette volna halhatatlan apja példáját követni. Mi maradt utána? Egy tucat vers, mely — mint egész élete — szintén alkata végtelenségét, tehetőségét és gyöngeségét mutatja. S emlékezete két magyar író életművében: Krúdy Gyulában, aki szép, inkább lírai, mint drámai hangvételű szomorújátékban (Zoltánka, 1913. nov. 5.), és néhány szép emlékezésben, valamint Juhász Gyulában, aki említett versen kívül is több költeményében és prózai írásában adózott részvétellel a tragikus magyar Sasfióknak.

PÉTER LÁSZLÓ